

Sygn. akt: II C 278/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach II Wydział Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Katarzyna Banko
Protokolant:	Weronika Knesz

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2015 roku w Rybniku

sprawy z powództwa A. Ż., M. Ż. (1), T. Ż., M. Ż. (2), L. D., A. D. (1)

przeciwko (...) S.A. w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie

- zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki A. Ż. zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) w kwocie 80.000,00 (osiemdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
- zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki A. Ż. odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) w kwocie 10.000,00 (dziesięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
- zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki A. Ż. zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry A. D. (2) w kwocie 30.000,00 (trzydzieści tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
- zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki A. Ż. zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry B. S. w kwocie 30.000,00 (trzydzieści tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
- zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. Ż. (1) zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) w kwocie 80.000,00 (osiemdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
- zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. Ż. (1) odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) w kwocie 10.000,00 (dziesięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
- zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. Ż. (1) zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią szwagierki A. D. (2) w kwocie 10.000,00 (dziesięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;

8. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. Ż. (1) zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią szwagierki B. S. w kwocie 10.000,00 (dziesięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
9. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda T. Ż. zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią brata S. Ż. (1) w kwocie 50.000,00 (pięćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
10. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda T. Ż. zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią ciotki A. D. (2) w kwocie 15.000,00 (piętnaście tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
11. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda T. Ż. zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią szwagierki B. S. w kwocie 15.000,00 (piętnaście tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
12. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda L. D. zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią wnuka S. Ż. (1) w kwocie 20.000,00 (dwadzieścia tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
13. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda L. D. zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią córki A. D. (2) w kwocie 50.000,00 (pięćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
14. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda L. D. zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią córki B. S. w kwocie 50.000,00 (pięćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
15. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda A. D. (1) zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry A. D. (2) w kwocie 25.000,00 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
16. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda A. D. (1) zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry B. S. w kwocie 25.000,00 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
17. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda A. D. (1) zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostrzeńca S. Ż. (1) w kwocie 10.000,00 (dziesięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
18. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. Ż. (2) zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią wnuka w kwocie 20.000,00 (dwadzieścia tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.;
19. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
20. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki A. Ż. kwotę 3.608,50 (trzy tysiące sześćset osiem 50/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
21. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. Ż. (1) kwotę 1.374,50 (jeden tysiąc trzysta siedemdziesiąt cztery 50/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

22. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda T. Ż. kwotę 3.617,00 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

23. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda L. D. kwotę 3.670,20 (trzy tysiące sześćset siedemdziesiąt 20/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

24. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda A. D. (1) kwotę 1.808,50 (jeden tysiąc osiemset osiem 50/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

25. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. Ż. (2) kwotę 1.763,50 (tysiąc siedemset sześćdziesiąt trzy 50/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

26. odstępuje od obciążenia powodów częścią nieuiszczonych kosztów sądowych przysługujących Skarbowi Państwa z zasądzzonego roszczenia;

27. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 26.191,74 (dwadzieścia sześć tysięcy sto dziewięćdziesiąt jeden 74/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowy.

SSO Katarzyna Banko

Sygn. akt II C 278/13

UZASADNIENIE

Powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz:

1. **powódki A. Ż.** kwoty:

- 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia, za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;
- 50.000 zł tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;
- 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry A. D. (2), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;
- 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry B. S., wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;

2. **powoda M. Ż. (1) kwoty:**

- **80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;**
- **60.000 zł tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;**
- **10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią szwagierki A. D. (2), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;**

- **10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią szwagierki B. S., wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;**

3. powoda T. Ż. kwoty:

- **50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią brata S. Ż. (1), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;**
- 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią ciotki A. D. (2), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;
- 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią ciotki B. S., wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;

4. powoda M. Ż. (2) kwoty:

- **30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmierci wnuka S. Ż. (1), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 14 marca 2013 r. do dnia zapłaty;**

5. powoda L. D. kwoty:

- **30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią wnuka S. Ż. (1), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;**
- 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią córki A. D. (2), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;
- 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią córki B. S., wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;

6. powoda A. D. (1) kwoty:

- 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry A. D. (2), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;
- **35.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry B. S., wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;**
- 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostrzeńca S. Ż. (1), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty.

Powodowie wskazali, że dnia 11 sierpnia 1997 r. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego śmierć poniosły trzy osoby: B. S., A. D. (2) i S. Ż. (1). Powodowie A. i M. Ż. (3) w wyniku utraty najstarszego syna przeżyli głęboki szok. Cierpienia psychiczne i ból po stracie syna był tak ogromny, iż jego skutki będą towarzyszyć im do końca życia. Tragedia odcisnęła także piętno na życiu T. Ż.. Po wypadku powód często płakał, pytał rodziców o brata i przyczyny tragedii. Jednocześnie powód odczuwał smutek obserwując głęboki żal rodziców po śmierci brata, który towarzyszył rodzinie przez całe jego dzieciństwo. Nagła śmierć S. Ż. (1) pogрузzyła również w głębokim smutku jego dziadków oraz brata A. Ż., powoda A. D. (1). Z uwagi na fakt, że chłopiec urodził się, kiedy jego rodzice mieli po 17 lat, dziadkowie uczestniczyli w wychowaniu wnuka, pomagając rodzicom w opiece oraz materialnie. Tragedia związana ze śmiercią S. Ż. (1) spowodowała również znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powodów A. i M. Ż. (1). Powodowie

wpadli w apatię, plany życiowe i nadzieje, jakie pokładali w synu, załamały się. Codzienne funkcjonowanie stało się dla nich wyzwaniem, zaś ich aktywność życiowa uległa osłabieniu.

Zmarłe A. D. (2) i B. S. były mocno związane z rodzeństwem, a także ich dziećmi i z radością uczestniczyły w ich życiu. Stale pomagały ojcu L. D.. Były osobami pełnymi życia. Rodzina była bardzo zżyta, spędzała wiele czasu, w tym święta i wakacje. Powód T. Ż. również przeżył śmierć siostr swojej matki, z którymi spędził w dzieciństwie wiele czasu, otoczony ich opieką. Z żalem po śmierci siostr i siostrzeńca oraz rozpaczą rodziny po tej tragedii nie mógł sobie poradzić powód A. D. (1), który w odpowiedzi na silny stres coraz częściej spożywał alkohol i w konsekwencji popadł w uzależnienie.

Wobec powyższego, zdaniem powodów nie ulega wątpliwości, że wskutek śmierci S. Ż. (1), B. S. oraz A. D. (2) doszło do naruszenia dóbr osobistych powodów w postaci więzi rodzinnej, prawa do życia w pełnej, szczęśliwej rodzinie, kontaktu z bliskimi. Śmierć osoby bliskiej jest procesem naturalnym i nieuchronnym, zawsze wywołującym perturbacje w rodzinie, jednak kiedy jest ona wynikiem czynu niedozwolonego powoduje osamotnienie bliskich zmarłego, krzywdą ta zasługuje na kompensatę.

Żądanie odsetek od zadośćuczynienia powodowie uzasadnili tym, że zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego zawiadomienia o szkodzie. Powodowie A. Ż., M. Ż. (1), T. Ż., L. D. i A. D. (1) zgłosili pozwanej szkodę pismami z dnia 20 grudnia 2013 r. Pozwana zajęła stanowisko w sprawie w pismach z dnia 18 stycznia 2013 r., a zatem znajdowała się już w posiadaniu wszelkich informacji i dokumentów pozwalających na określenie krzywdy i wysokości należnego powodowi zadośćuczynienia. Zasadnym zatem pozostaje żądanie przez powodów A. Ż., M. Ż. (1), T. Ż., L. D. i A. D. (1) odsetek ustawowych liczonych od dnia następnego po rozpatrzeniu przez pozwaną roszczeń powodów tj. od 19 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty. Zaś powód M. Ż. (4) zgłosił pozwanej szkodę pismem z dnia 17 stycznia 2013 r., wobec czego żąda odsetek ustawowych liczonych od kwoty zadośćuczynienia od dnia 14 marca 2013 r., tj. dnia następnego po dniu zajęcia ostatecznego merytorycznego stanowiska, do dnia zapłaty.

Ustosunkowując się do pozwu, pozwany (...) S. A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i obciążenie powodów kosztami postępowania według norm przepisanych.

Bezspornym jest, że w dniu 11.08.1997 r., doszło do tragicznego wypadku, w którym śmierć ponieśli: B. S., A. D. (2) i S. Ż. (1), a sprawca wypadku posiadał zawartą z pozwanym umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów. Zdaniem jednak pozwanego w dacie śmierci najbliższym członkom rodziny na mocy art. 446 kc przysługiwały tylko roszczenia o zwrot poniesionych kosztów leczenia i pogrzebu, renta dla osób uprawnionych oraz jednorazowe odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci osoby najbliższej. Skoro więc przepis prawa art. 446 kc w dacie zdarzenia tj. 11 sierpnia 1997 r. nie przewidywał prawa do żądania przez osoby najbliższe zadośćuczynienia, to roszczenie powodów należy uznać za bezzasadne.

Ponadto na mocy dyspozycji art. 448 kc zadośćuczynienia może domagać się ten czyje dobro osobiste zostało naruszone czynem bezprawnym. W rozpoznawanej sprawie delikt sprawcy skierowany był przeciwko dobrom poszkodowanych S. Ż. (1) A. D. (2) i B. S., a nie przeciwko powodom, których dobro osobiste zostało naruszone w sposób pośredni. Na mocy dyspozycji art. 24 § 1 kc ten, czyje dobro zostało naruszone może żądać ażeby osoba, która dopuściła się takiego naruszenia dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jej skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej kwoty na wskazany cel społeczny. Zgodnie zaś dyspozycją § 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 1992 r. (DZ. U nr 96 poz. 475 z 1992 r. z późn. zm.), czyli aktu prawnego obowiązującego w dacie szkody, do obowiązkowych ubezpieczeń należy ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z ruchem tych pojazdów. Zakres ochrony ubezpieczeniowej reguluje § 10 w/w aktu, mocą którego posiadacz lub kierowca pojazdu mechanicznego są zobowiązani na podstawie prawa do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Przepis więc enumeratywnie wskazuje katalog następstw szkód wyrządzonych w

związku z ruchem pojazdu mechanicznego przez jego posiadacza lub kierującego. Przepis ten jednoznacznie wskazuje naruszenie jakich dóbr podlega kompensacji w ramach obowiązkowego ubezpieczenia OC. Przepis ten stanowi *lex specialis* i normuje specyficzny rodzaj ubezpieczenia i winien być interpretowany ściśle ze swoim brzmieniem. Katalog dóbr osobistych w brzmieniu art. 24 kc jest otwarty, w przeciwieństwie do katalogu zakresu odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za szkody wynikające w związku z odpowiedzialnością cywilną ubezpieczyciela sprawcy zdarzenia. Wobec tego zakład ubezpieczeń nie był i nie jest zobowiązany w ramach ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów do kompensowania wszystkich następstw czynu posiadacz lub kierującego sprawczym pojazdem. Skoro więc powództwo nie znajduje uzasadnienia prawnego winno być oddalone.

Powodowie A. Ż. i M. Ż. (1) domagają się ponadto zasądzenia na ich rzecz stosownego odszkodowania po śmierci syna S. Ż. (2) na mocy dyspozycji art. 446 § 3 kc. Pozwany uznał już, że sytuacja życiowa powodów po śmierci S. Ż. (1) uległa pogorszeniu i wypłacił A. Ż. 20.000 zł oraz M. Ż. (1) 10.000 zł, a więc kwoty adekwatne do stopnia wykazanego znacznego pogorszenia sytuacji życiowej. W ocenie pozwanej dalsze żądanie powodów w tym zakresie nie zasługuje na uwzględnienie. Pozwany podkreślił, że znaczne pogorszenie sytuacji życiowej musi mieć wymierny charakter majątkowy. Inne zapatrywanie prawne doprowadziłoby do przemieszania instytucji zadośćuczynienia, co w niniejszej sprawie oznaczałoby nic innego jak możliwość dwukrotnego zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz powodów.

Co zaś tyczy się odsetek to w ocenie pozwanej ewentualne odsetki od żądanych przez powodów roszczeń z tytułu zadośćuczynienia, winny być naliczane od dnia wyrokowania, albowiem dopiero wtedy Sąd oceni rozmiar i zakres doznanych krzywd przez powodów.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 11 sierpnia 1997r. w miejscowości M., kierujący pojazdem marki R. (...) nr rej. (...) A. S. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, w ten sposób, że nie dostosował prędkości do prowadzonego przez siebie samochodu do stanu nawierzchni jezdni, o czym informowany był stosownymi znakami drogowymi, i po najechaniu na zniżenie w jezdni stracił panowanie nad kierowanym przez siebie pojazdem i wjechał do niezabezpieczonego przydrożnego zbiornika wodnego znajdującego się po prawej stronie jezdni, na skutek czego pasażerowie pojazdu B. S., A. D. (2) i S. Ż. (1) ponieśli śmierć na miejscu zdarzenia w wyniku utonięcia. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Jędrzejowie w sprawie II K 204/99 z dnia 01.12.1999 r. A. S. został uznany za winnego popełnienia powyższego czynu, a wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 177 § 2 kk, przez co orzeczono wobec niego karę 2 lat pozbawienia wolności oraz środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na 3 lata. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 02.06.2000 r. (sygn. akt IX Ka 138/00), rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w zakresie winy zostało utrzymane, a wyrok zmieniono jedynie w ten sposób, że uchylono środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych.

Zmarły S. Ż. (1) był najstarszym synem A. i M. Ż. (1), bratem T. Ż., wnukiem M. Ż. (2) i L. D. oraz siostrzeńcem A. D. (1) (brat A. Ż.). Zmarłe A. D. (2) oraz B. S. były siostrami A. Ż. i A. D. (1), szwagierkami M. Ż. (1), ciotkami T. Ż. oraz córkami L. D.. Pojazd, którym poruszał się sprawca wypadku A. S. był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym (...) S. A. z siedzibą w W..

Dowód: akt zgonu A. D. (2) k. 240; akt zgonu S. Ż. (1) k. 356; wyrok Sądu Rejonowego w Jędrzejowie sygn. akt II K 204/99 z dnia 01.12.1999 r. k. 357- 359; wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach sygn. akt IX K 138/00 z dnia 02.06.2000 r. k. 360-361;

W związku z faktem zaistnienia zdarzenia powodującego szkodę, pozwany prowadził postępowanie likwidacyjne, którego celem było ustalenie okoliczności zdarzenia, rozmiaru szkody oraz odpowiedzialności pozwanego. W wyniku poczynionych ustaleń, pozwany przyznał na rzecz:

- powódki A. Ż. odszkodowanie tytułem znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej oraz zwrotu kosztów pogrzebu w łącznej kwocie 20.800 zł;

- powoda M. Ż. (1) odszkodowanie tytułem znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej oraz zwrotu kosztów pogrzebu w łącznej kwocie 11.324 zł;
- powoda L. D. zwrot kosztów pogrzebu w łącznej kwocie 16.698 zł.

W pozostałym zakresie pozwany odmówił powodom wypłaty należnych świadczeń i jednocześnie poinformował stronę powodową, że swoich roszczeń może dochodzić w dalszym ciągu na drodze sądowej. Pismem z dnia 08.02.2013 r., powodowie wystąpili do pozwanego z przesądowym wezwaniem do zapłaty. Pozwany pismem z dnia 13.03.2013 r. odmówił wypłaty świadczeń na rzecz powodów.

Dowód: zgłoszenie szkody k. 87-89, 104-106, 114-116, 131-132; pismo (...) k.135- 137, 154-155; wezwanie do zapłaty k. 139-153.

Obecnie powódka A. Ż. pracuje jako technik farmacji i otrzymuje wynagrodzenie w wysokości około 1.976 zł netto miesięcznie (średnia z 3 miesięcy). Na kilka miesięcy przed śmiercią syna zaczęła pracę w aptece. Około 2 lat po wypadku zaczęła się doksztalać (skończyła studia z marketingu oraz studium farmacji).

Powód M. Ż. (1) nie pracuje, nie jest zarejestrowany w Urzędzie Pracy. Podejmuje prace dorywcze na budowach. Przed śmiercią syna pracował w kopalni, jednak z powodu problemów z alkoholem w związku z wypadkiem został w 2002 r. zwolniony. Przez okres ok. 1,5 roku poszukiwał pracy. W latach 2006-2010 r. pracował na kopalni w Czechach, jednak z powodów zdrowotnych (problemy z płucami) nie został dopuszczony do pracy. Od tamtej pory nie pracuje na stałe.

Dowód: zeznania powódki A. Ż. 00:35:23 protokół z dnia 15.04.2014r. k.363; zeznania powoda M. Ż. (1) 01:05:57 protokół z dnia 15.04.2014r. k. 363.

W następstwie wypadku komunikacyjnego z dnia 11.08.1997r. życie powodów uległo nieodwracalnym zmianom. Zdarzenie to wywarło negatywny wpływ na ich dalsze życie. Zmarły S. Ż. (1) (7 lat) zamieszkiwał wspólnie z rodzicami A. i M. Ż. (1) oraz młodszym bratem T. Ż.. Jego niespodziewana i tragiczna śmierć pogrążyła w smutku jego bliskich, którzy zapamiętali go jako dziecko żywe i radosne. Powodowie A. i M. Ż. (3) w wyniku utraty najstarszego syna przeżyli głęboki szok. Tragedia odcisnęła także piętno na życiu T. Ż.. Bracia wychowywali się razem, przed śmiercią S. Ż. (1) byli właściwie nierozłączni. Nagła śmierć S. Ż. (1) pogrążyła również w głębokim smutku jego dziadków oraz brata A. Ż., powoda A. D. (1). Z uwagi na fakt, że chłopiec urodził się, kiedy jego rodzice mieli po 17 lat, dziadkowie uczestniczyli w wychowaniu wnuka, pomagając rodzicom w opiece oraz materialnie. Także kiedy powód M. Ż. (2) wraz z żoną przeprowadzili się do C., utrzymywali częste relacje ze powodami A. i M. Ż. (1) oraz wnukami, którzy odwiedzali ich w weekendy i wakacje. Bezpośrednio przed wypadkiem chłopiec spędzał wakacje w C. z dziadkiem M. Ż. (2) i babcią G. Ż.. W dniu wypadku S. Ż. (1) wyjeżdżał z C., aby wrócić do domu. Także powód A. D. (1), wujek S. Ż. (1), był związany ze zmarłym siostrzeńcem, bowiem utrzymywał bliskie kontakty z siostrą i jej rodziną. Rodzeństwo odwiedzało się, uczestniczyło wspólnie w uroczystościach rodzinnych.

Śmierć S. Ż. (1) spowodowała również znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powodów A. i M. Ż. (1). Wpadli oni w apatię, plany życiowe i nadzieje, jakie pokładali w synu, załamały się. Codzienne funkcjonowanie stało się dla nich wyzwaniem, zaś ich aktywność życiowa uległa osłabieniu. Po śmierci syna powódka A. Ż. zażywała leki antydepresyjne i psychotropowe, narzekała na bóle w klatce piersiowej, znaczne osłabienie organizmu, co w znacznym stopniu wpływało na jej codzienne funkcjonowanie. Wypadek wpłynął na życie zawodowe powoda M. Ż. (1), który w następstwie problemów alkoholowych związanych z wypadkiem utracił stałą pracę i obecnie w dalszym ciągu poszukuje zatrudnienia. Powodowie w wyniku śmierci syna utracili również oparcie i jego pomoc, na którą mogliby liczyć w starszym wieku.

Zmarła B. S. (34 lata) była osobą bardzo rodzinną, towarzyską, bliscy zawsze mogli liczyć na jej wsparcie. Silne więzi łączyły zmarłą z siostrą powódką A. Ż. i jej rodziną oraz ojcem, powodem L. D., z którym widywała się prawie codziennie. Zmarła chętnie pomagała rodzicom w codziennych obowiązkach, robiła zakupy, w razie potrzeby towarzyszyła w wizytach lekarskich. B. S. nie miała własnych dzieci, była więc bardzo silnie związana emocjonalnie

z dziećmi powódki A. Ż. i powoda A. D. (1). Zmarła była matką chrzestną zmarłego S. Ż. (1) i pomagała powódce A. Ż. w opiece nad dziećmi. Codziennie po pracy odwiedzała siostrzeńców S. i T. Ż.. Wspomagała również rodzinę A. i M. Ż. (1) finansowo, kiedy powódka potrzebowała takiej pomocy w związku ze znacznymi kosztami leczenia jej dzieci. Podobnie utrzymywała ona bliski kontakt z bratem A. D. (1) i jego rodziną, pomagając w opiece nad jego dziećmi, kiedy powód i jego małżonka pracowali.

A. D. (2) (22 lata) była po złożeniu pierwszych ślubów zakonnych w zakonie Sióstr Dominikanek. Przed wstąpieniem do zakonu mieszkała z rodzicami i rodzeństwem. Powodowie zapamiętali ją jako osobę uczynną, chętnie pomagającą innym, pogodną i podnoszącą bliskich na duchu. W ramach posługi zakonnej pomagała chorym dzieciom. Jednocześnie A. D. (2) utrzymywała bliskie i ciepłe relacje z rodzicami, w tym ojcem powodem L. D.. Kilka miesięcy przed wypadkiem wróciła do domu rodzinnego, aby przygotować się do egzaminu dojrzałości, do którego przystąpiła w Liceum Ekonomicznym w J. w maju 1997 r. i zaliczyła wszystkie egzaminy. Powód L. D. był dumny z córki, z którą był bardzo związany. W okresie dzieciństwa i młodości powódka A. Ż. dzieliła pokój z siostrą A. D. (2), zaś z uwagi na niewielką różnicę wieku siostry były sobie bardzo bliskie. A. D. (2) była chrzestną zmarłego S. Ż. (1). Była również w zażyłych relacjach z bratem A. D. (1). Po wstąpieniu A. D. (2) do zakonu jej więzi z rodziną były nadal silne, wszyscy powodowie byli obecni na uroczystości ślubów zakonnych, zaś A. D. (2) wielokrotnie odwiedzała rodzinę.

Dowód: oświadczenie A. Ż. k. 156-159; oświadczenie M. Ż. (1) k. 176-177, 258-259; oświadczenie T. Ż. k. 178-179, 260-261; oświadczenie M. Ż. (2) 180-181; oświadczenie L. D. k. 182-184; oświadczenie A. D. (1) k. 185-187; dokumentacja zdjęciowa k. 188-239; zaświadczenie o zaliczeniu egzaminu dojrzałości k. 242; listy A. D. (2) do siostry A. Ż. k. 243-257; zeznania powódki A. Ż. 00:35:23 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; zeznania powoda M. Ż. (1) 01:05:57 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; zeznania powoda T. Ż. 01:16:48 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; zeznania powoda L. D. 01:29:33 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; zeznania powoda A. D. (1) 01:34:03 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; zeznania świadka A. H. 00:16:47 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 362v; opinia sądowo-psychologiczna powódki A. Ż. k. 375-380; opinia sądowo-psychologiczna powoda M. Ż. (1) k. 381-386; opinia sądowo-psychologiczna powoda T. Ż. k. 387-391; opinia sądowo-psychologiczna powoda A. D. (1) k. 392-396; opinia sądowo-psychologiczna powoda L. D. k. 397- 401; opinia sądowo-psychologiczna uzupełniająca powódki A. Ż. k. 438- 441; zeznania powoda M. Ż. (2) 00:01:53 protokół z dnia 24.03.2015 r. k. 466.

W wyniku traumatycznych wydarzeń znacznemu pogorszeniu uległ stan kondycji psychicznej powodów. Informacja o wypadku była dla nich szokująca. Powódka A. Ż. musiała zażywać leki uspokajające aż do dnia pogrzebu. Upływ czasu nie przynosił matce chłopca ulgi, wpadła w głęboką depresję i zmuszona była podjąć wieloletnie leczenie psychiatryczne, przy czym przez pierwsze 2 lata po wypadku zażywała silne leki psychotropowe. W związku z przeżytą tragedią wystąpiły u powódki także objawy psychosomatyczne, takie jak zaburzenia odżywiania, snu, osłabienie organizmu. Powódka nadal kontynuuje leczenie i stale zażywa leki antydepresyjne. Od tamtej pory powódka nie umie już normalnie czuć, nie chce jej się żyć. Nie cieszy się z wyjazdów i wyjść, robi to dla kogoś innego, aby to on się cieszył. Najchętniej by się położyła, życie jej nie cieszy, pojawiają się myśli samobójcze, zwłaszcza w święta i urodziny zmarłych osób. Stale chodzi także na cmentarz, przez pierwsze 8 lat codziennie, teraz co trzeci dzień. Powódka nie umiała uwierzyć w to co się stało, przez długi czas myślała, że jej syn chowa się za zasłoną. W dalszym ciągu ma napady płaczu bez konkretnej przyczyny. Ma poczucie winy, że gdyby nie pojechali na wczasy, to nie doszłoby wówczas do wypadku, a życie rodzinne nie uległoby zmianie. Ma też żal do męża, że gdy potrzebowała jego wsparcia, to on wyzywał ją od trupów (ciągle tylko leżała) oraz to, że wtedy zostawił ją samą sobie. Aktualnie są momenty, kiedy czuje się w miarę dobrze, ale są i takie, kiedy wolałaby leżeć w trumnie. Pracuje w aptece bo to jej pomaga („pozytywny odwrót”), ale boi się, że może kiedyś komuś źle wydać leki. W gorszych chwilach, które utrzymują się przeciętnie kilka dni w miesiącu, powódka ma wzmożoną płaczliwość, nie ma na nic siły, nie chce się jej żyć, ma myśli samobójcze, wali jej serce, boli żołądek, jest osłabiona. Posiada również fantazje, że syn być może by żył, ale jego organy były potrzebne do transplantacji dla innego dziecka. Powódka silnie przeżyła także stratę obu sióstr. Ich śmierć pogrążyła ją w głębokim smutku. B. S. była dla niej zawsze przyjaciółką i podporą w życiu codziennym (opiekowała się dziećmi, pomagała w domu). Jej spotkania z siostrą należały do codzienności. Spędzały razem wolne chwile, mogły rozmawiać na każdy temat. Siostra pomagała jej także finansowo (kupowała ubrania, leki, płaciła za wizyty lekarskie). Powódka nie umie

pogodzić się z jej śmiercią, czuje ogromny ból po jej stracie, a świadomość, że nigdy już jej nie zobaczy jest dla niej nie do zniesienia. Brakuje jej zrozumienia i wsparcia, jakie otrzymywała od siostry. Natomiast z drugą siostrą A. D. (2) razem się wychowywała, bo były w podobnym wieku. Powódce brakuje jej pozytywnego myślenia i wiary, którą zarażała ludzi. W relacjach z nią nie przeszkadzało nigdy jej to, że wstąpiła do zakonu i nie była tak częstym gościem jak kiedyś. Kiedy przyjeżdżała, to w domu panowała radość, miała czas dla powódki i jej dzieci, które bardzo kochała.

Dowód: oświadczenie A. Ż. k. 156-159; historia choroby A. Ż. k. 160-175; listy A. D. (2) do siostry A. Ż. k. 243-257; zeznania powódki A. Ż. 00:35:23 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; zeznania świadka A. H. 00:16:47 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 362v; opinia sądowo-psychologiczna powódki A. Ż. k. 375-380.

Podobnie powód M. Ż. (1) nie mógł pogodzić się ze stratą najstarszego syna, cierpiał, odczuwał pustkę po stracie dziecka i stale wracał myślami do chwil spędzonych razem. Cierpienia psychiczne i ból po stracie syna był tak ogromny, iż jego skutki będą towarzyszyć mu do końca życia. Wydarzenia z 1997 r. spowodowały, że powód zaczął pić, stracił pracę, a jego zachowanie odbiło się na młodszym synu i rodzinie. Nie zajmował się nimi tak, jak powinien. Z żoną nie miał kontaktu kilka lat, nie dało się z nią normalnie porozmawiać, ciągle tylko płakała, wołała spędzać czas na cmentarzu. Ponieważ powód nie czuł się już w domu dobrze, wołał iść z kolegami na piwo, zaczął zaniedbywać pracę (w 2002 r. został zwolniony dyscyplinarnie, pił ciągami trwającymi około 2 tygodni). M. Ż. (1) był dwa razy u psychiatry, bo bał się że „zapije się na śmierć”. Odmówił leczenia farmakologicznego, chciał tylko porozmawiać, ale jego zdaniem spotkania nie pomogły. Powód w dalszym ciągu płacze na wspomnienie syna. Do dzisiaj ma problemy ze snem. W dalszym ciągu myśli, co by było gdyby jego syn żył (np. „bawiłbym się u syna na weselu”, „syn by mi na pewno pomógł w takich typowo męskich pracach”). Zaś co się tyczy B. S., to powód zawsze miał z nią bliskie relacje, jeszcze przed urodzeniem pierwszego syna. Spotykali się prawie codziennie (wspólne zakupy, oglądanie telewizji itp.), spędzali razem święta, wakacje. Zmarła zawsze z dużym zaangażowaniem uczestniczyła w wychowaniu jego dzieci. Nigdy nie mówiła „nie”, zawsze chętnie pomagała i wspierała. Powód kochał ją jak siostrę i obecnie bardzo mu jej brakuje. Natomiast A. D. (2) była dla niego nieocenioną pomocą. Jeszcze gdy mieszkali razem robili sobie wzajemne przysługi. Również ona mocno angażowała się w wychowanie dzieci powoda. Utrzymywali również po jej wstąpieniu do zakonu. Powodowi najbardziej brakuje jej ciepła, dobrego słowa, rady i uśmiechu.

Dowód: oświadczenie M. Ż. (1) k. 176-177, 258-259; dokumentacja zdjęciowa k. 188-239; zeznania powoda M. Ż. (1) 01:05:57 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; opinia sądowo-psychologiczna powoda M. Ż. (1) k. 381-386.

Tragedia odcisnęła także piętno na życiu T. Ż.. Bracia wychowywali się razem, przed śmiercią S. Ż. (1) byli właściwie nierozłączni. Powód mocno przeżył śmierć brata, nie mógł zrozumieć, że już go nie zobaczy. Po wypadku T. Ż. często płakał, pytał rodziców o brata i przyczyny tragedii. Jednocześnie powód odczuwał smutek obserwując głęboki żal rodziców po śmierci brata, który towarzyszył rodzinie przez całe jego dzieciństwo. W związku z wypadkiem jego matka wpadła w depresję, ojciec miał problemy z alkoholem, więc jego w większości wychowywali dziadkowie, mieszkał na dwa domy. Jego życie było inne niż rówieśników, nie mógł się spóźnić bo wszyscy się denerwowali. Nie czuje swobody w prowadzeniu samochodu, jest spięty i jeździ dużo ostrożniej. Jako mały chłopiec miał żal, że zabrano mu jedyne brata. Obecnie czuje wielki smutek, w dalszym ciągu płacze na wspomnienie brata. Zmarła B. S. była dla niego jak druga mama. Wraz z bratem spędzali z nią bardzo dużo czasu, zabierała ich na spacer, karuzele, baseny, place zabaw, obdarowywała prezentami, zajmowała się nimi w chorobie, jeździła z nimi do lekarza. Także zmarła A. D. (2) spędzała z powodem każdy wolny czas podczas odwiedzin w domu rodzinnym. Zabierała dzieci do kościoła, opowiadała o Bogu i wychowywała w wierze chrześcijańskiej. Bawiła się z nimi na placu zabaw, budowała zamki z piasku, gotowała smakołyki.

Dowód: oświadczenie T. Ż. k. 178-179, 260-261; dokumentacja zdjęciowa k. 188-239; zeznania powoda T. Ż. 01:16:48 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; opinia sądowo-psychologiczna powoda T. Ż. k. 387-391.

Także powód A. D. (1), wujek S. Ż. (1), był związany ze zmarłym siostrzeńcem, bowiem utrzymywał bliskie kontakty z siostrą i jej rodziną. Rodzeństwo odwiedzało się, uczestniczyło wspólnie w uroczystościach rodzinnych. Powód nie korzystał z leczenia psychologicznego ani psychiatrycznego, ale od 2000 r. ma problemy ze snem, więc przyjmuje

leki na lepsze spanie. Po przejściu na emeryturę miał więcej czasu i coraz więcej zastanawiał się nad tym, co się stało. Pojawiły się wspomnienia z miejsca wypadku, wizyty w kostnicy, chodził na groby. Z czasem zaczął nadużywać alkoholu (trzykrotnie leczony odwykowo). W związku z problemem alkoholowym jego rodzina (żona i troje dzieci) wyjechała do Anglii. Powód sięgnął po używkę, bo miał dość rozpamiętywania, ran i samotności, trafił nawet na oddział samobójców w 2007 r. Aktualnie nie pije, ale ciągle przypomina mu się pogrzeb, w nocy o nim śni, wspomina ciągle płaczącą matkę i to, jaki czuł się wtedy bezradny. Siostry były dla niego wzorem do naśladowania, zawsze mógł na nie liczyć. Pomagały w opiece nad dziećmi i finansowo. Po wypadku odwiedzał codziennie rodziców, którzy ciągle płakali, a matka z żalu zmarła 1,5 roku po śmierci córek i wnuczka.

Dowód: oświadczenie A. D. (1) k. 185-187; dokumentacja zdjęciowa k. 188- 239; zeznania powoda A. D. (1) 01:34:03 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; opinia sądowo-psychologiczna powoda A. D. (1) k. 392-396.

Również dziadkowie bardzo przeżyli śmierć wnuka. Z uwagi na fakt, że chłopiec urodził się, kiedy jego rodzice mieli po 17 lat, dziadkowie uczestniczyli w wychowaniu wnuka, pomagając rodzicom w opiece oraz materialnie. Także kiedy powód M. Ż. (2) wraz z żoną przeprowadzili się do C., utrzymywali częste relacje ze powodami A. i M. Ż. (1) oraz wnukami, którzy odwiedzali ich w weekendy i wakacje. Razem z wnukami chodził do lasu na grzyby, nad jezioro, rąbali drewno, grali w piłkę, mieli dobre relacje. Bezpośrednio przed wypadkiem chłopiec spędzał wakacje w C. z dziadkiem M. Ż. (2) i babcią G. Ż.. W dniu wypadku S. Ż. (1) wyjeżdżał z C., aby wrócić do domu. Pomimo odległości w jakiej mieszka od reszty powodów, stara się kilka razy do roku przyjechać w odwiedziny i odwiedzić groby zmarłych.

Także powód L. D. (drugi dziadek zmarłego) mocno przeżył śmierć wnuka i dwóch córek. Jego żona, matka zmarłych i babcia S. Ż. (1) zmarła 1,5 roku po wypadku na atak serca, więc powód z trudnością radził sobie z towarzyszącym mu żalem po utracie bliskich. Był bowiem bardzo związany ze zmarłymi córkami, które z radością uczestniczyły w jego życiu. Stale pomagały ojcu. Były osobami pełnymi życia. Po wypadku powód miał problemy ze spaniem, nie umiał stłumić myśli, smutku, żalu i tęsknoty. Taki stan utrzymywał się u niego około 3 lat. Był całkowicie załamany, przyjmował leki zlecone przez lekarza psychiatrę. Często płakał, jednakże ukrywał to przed żoną, aby jej bardziej nie smucić.

Dowód: oświadczenie M. Ż. (2) 180-181; oświadczenie L. D. k. 182-184; dokumentacja zdjęciowa k. 188-239; zeznania powoda L. D. 01:29:33 protokół z dnia 15.04.2014 r. k. 363; opinia sądowo-psychologiczna powoda L. D. k. 397-401; zeznania powoda M. Ż. (2) 00:01:53 protokół z dnia 24.03.2015 r. k. 466.

Po zapoznaniu się z aktami sprawy oraz po przeprowadzeniu badania psychologicznego biegły sądowy wydał w niniejszej sprawie opinie psychologiczne. Z opinii wynika, iż powódka A. Ż. nie zdołała do tej pory skutecznie przewartościować życia i odnaleźć się w nowej sytuacji, co jest cechą charakterystyczną dla tzw. żałoby patologicznej. Ponadto notuje się utrzymujący się, silnie obniżony nastrój wraz ze współtowarzyszącymi myślami samobójczymi i fantazjami o śmierci. Występują też współtowarzyszące zaburzenia lękowe oraz zaburzenia snu i zaburzenia jedzenia. U powódki nastąpiło pogorszenie relacji społecznych, w tym więzi małżeńskiej. Cechuje ją obwinianie siebie za zaistniałą sytuację, ma obsesje myślowe. W związku z wypadkiem u powódki konieczne było podjęcie długoterminowego leczenia psychiatrycznego i psychologicznego w trybie ambulatoryjnym wraz ze stosowaniem farmakoterapii (diagnozy: zaburzenia nerwicowe/ zaburzenia lękowo - depresyjne z somatyzacją/ zaburzenia depresyjne nawracające, na podstawie wpisów do kartotek medycznych można także wnioskować o jądłowstręcie psychicznym). Badanie biegłego wykazało, że powódka wykazuje poziom obniżonego nastroju oraz jakości funkcjonowania na poziomie depresji ciężkiej. Ilość oraz rodzaj objawów o charakterze nerwicowym, uprawnia do stwierdzenia zaburzeń na tym tle. Ponadto powódka wykazuje napięcie, dolegliwości na tle somatycznym, uwarunkowane psychicznie. Posiada obniżoną, ogólną sprawność oraz chroniczny brak samozadowolenia. Badania i przeprowadzona diagnostyka potwierdzają istnienie zaburzeń psychicznych o charakterze depresyjno - lękowym. Powódka przejawia obniżony nastrój do poziomu depresji ciężkiej, poczucie mniejszego sensu życia wraz z myślami samobójczymi oraz ujawnia zaburzenia o charakterze nerwicowym - dominuje lęk, napięcie, nawracające myśli o zmarłych, poczucie winy, somatyzacje oraz zaburzenia snu i jedzenia. Analizując jakość funkcjonowania powódki przed wypadkiem oraz jego w/w skutki psychiczne stwierdza się u niej pogorszenie stanu psychicznego, wraz

z konsekwencjami zdrowotnymi utrzymującymi się do nadal, tj. mającymi charakter trwały. Efektem czego jest funkcjonowanie poniżej możliwości pacjentki, zaburzenie jakości życia oraz relacji społecznych, co uprawnia do postawienia diagnozy zaburzeń lękowo - depresyjnych. Konsekwencją przedmiotowego zdarzenia u powódki jest występowanie zaburzeń psychicznych uniemożliwiających satysfakcjonujące funkcjonowanie. Powódka wycofała się z relacji towarzyskich, nie potrafi czerpać z nich radości. Nastąpiło również pogorszenie w relacji małżeńskiej, z aktualną ambiwalencją emocjonalną i funkcjonalną. W sytuacji zawodowej powódka ujawnia lęk w miejscu pracy (obawy o nieprawidłowe wypełnianie obowiązków zawodowych, warunkowane stanem psychicznym), niechęć do pracy, męczliwość. Fakt istnienia tzw. żałoby patologicznej wraz ze współtowarzyszącymi zaburzeniami psychicznymi, upoważnia do stwierdzenia uszczerbku na zdrowiu w rozumieniu psychologicznym. Śmierć osób bliskich wywołała u powódki A. Ż. ponad normalną reakcję żałoby po śmierci osoby najbliższej. Tym samym reakcja żałoby przekroczyła normy czasowe, tj. 12 miesięcy i wywołała skutki psychiczne o charakterze zaburzeń psychicznych (nerwica, depresja i współtowarzyszące).

U powoda M. Ż. (1) biegły psycholog ujawnił patologizację funkcjonowania w zakresie popadnięcia w reaktywne uzależnienie od alkoholu, wtórną utratę pracy, obniżenie nastroju, płaczliwość i zaburzenia snu. Był konsultowany dwukrotnie przez lekarza psychiatrę, nie był leczony farmakologicznie. Nie był leczony w zakresie uzależnień. Zdarzenie z dnia 11.08.1997 r. wciąż oddziałuje na stan psychiczny powoda. Wpływ ten jest długofalowy, posiada natężenie w lekkim stopniu. Powód w związku z wypadkiem podjął nasilone działania patologizujące jego funkcjonowanie (nadużywanie alkoholu), sytuacyjna płaczliwość. Analizując jakość funkcjonowania powoda przed wypadkiem oraz jego w/w skutki psychiczne stwierdza się u niego tendencje do uruchamiania niedojrzałych mechanizmów w zakresie radzenia sobie, diagnozuje się zaburzenia osobowości. Konsekwencją przedmiotowego zdarzenia u powoda było nadużywanie alkoholu, dysfunkcje w funkcjonowaniu systemu rodzinnego. Fakt utraty osoby bliskiej (syna) jest powiązana z załamaniem tzw. linii życia - nadużywaniem alkoholu, a wtórnie z utratą pracy w trybie dyscyplinarnym oraz wycofaniem z relacji wewnątrzrodzinnych. Diagnoza nie wykazała patologicznego zakresu w związku ze śmiercią szwagierek - A. D. (2) oraz B. S.. Badania psychologiczne nie potwierdziły istnienia zaburzeń nerwicowych. Śmierć osób bliskich i najbliższych wywołała u powoda M. Ż. (1) reakcję patologiczną - nadużywanie alkoholu wraz z konsekwencjami opisanymi w treści opinii, tym samym fazowość żałoby mogła ulec zakłóceniu.

Wypadek z dnia 11.08.1997 r. oddziałuje również na stan psychiczny powoda T. Ż.. Wpływ ten jest długofalowy, posiada natężenie w lekkim stopniu. Nadal utrzymuje się okresowa płaczliwość, obniżenie nastroju oraz dysfunkcje w zakresie funkcjonowania osobowości. Analizując jakość funkcjonowania powoda przed wypadkiem oraz jego w/w skutki psychiczne stwierdza się u niego tendencje do dysfunkcji osobowościowej oraz reaktywności emocjonalnej (depresyjność). Konsekwencją przedmiotowego zdarzenia u powoda było załamanie systemu rodzinnego, głównie w zakresie depresji u matki i nadużywania alkoholu przez ojca, ale także w zakresie szerszego rozumienia rodziny, co prawdopodobnie wpłynęło na kształtującą się wówczas osobowość T. Ż.. Fakt utraty osoby bliskiej (brata), z którą powoda łączyła bliska więź emocjonalna oraz istnienia dysfunkcji systemu rodzinnego, mający wpływ na kształtowanie się osobowości powoda, a także utrzymujące się do nadal zaburzenia dystymiczne, czyli obniżony długotrwanie nastrój o lżejszym nasileniu, niż w depresji endogennej (inaczej depresja nerwicowa - depresyjne zaburzenie osobowości, przewlekła depresja z lękiem) upoważnia do stwierdzenia uszczerbku na zdrowiu w rozumieniu psychologicznym. Diagnoza nie wykazała patologicznego zakresu w związku ze śmiercią ciotek A. D. (2) i B. S.. Badania psychologiczne nie potwierdziły istnienia zaburzeń nerwicowych. Śmierć osób bliskich i najbliższych wywołała u powoda T. Ż. nieprawidłowości rozwoju osobowości oraz dystymię. W związku z wiekiem powoda, kiedy nastąpiło przedmiotowe zdarzenie trudno określić fazowość żałoby.

Z opinii wynika także, że zdarzenie z dnia 11.08.1997 r. oddziałuje na stan psychiczny powoda A. D. (1). Wpływ ten jest długofalowy, posiada natężenie w adaptacyjnym, typowym dla utraty stopniu. Analizując jakość funkcjonowania powoda przed wypadkiem oraz jego w/w skutki psychiczne stwierdza się u niego tendencje do uruchamiania niedojrzałych mechanizmów w zakresie radzenia sobie, diagnozuje się zaburzenia osobowości. Konsekwencją przedmiotowego zdarzenia u powoda było nadużywanie alkoholu, dysfunkcje w funkcjonowaniu systemu rodzinnego. Diagnostyka nie potwierdziła jednoznacznie, że fakt utraty osób bliskich w przedmiotowym wypadku jest jedyną i

bezwzględną przyczyną dysfunkcji (zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu). Badania psychologiczne nie potwierdziły istnienia zaburzeń nerwicowych. Brak jednoznacznych przesłanek, do potwierdzenia faktu, iż śmierć osób bliskich i najbliższych wywołała u powoda A. D. (1) reakcję patologiczną - nadużywanie alkoholu wraz z konsekwencjami opisanymi w treści opinii. Brak wskazań do zdiagnozowania żałoby patologicznej.

Również u powoda L. D. zdarzenie z dnia 11.08.1997 r. oddziałuje na jego stan psychiczny. Wpływ ten jest długofalowy, posiada natężenie w średnim (umiarkowanym) stopniu. Nadal utrzymuje się płaczliwość, zaburzenia snu, nawracające myśli. Analizując jakość funkcjonowania powoda przed wypadkiem oraz jego w/w skutki psychiczne stwierdza się u niego pogorszenie stanu psychicznego, utrzymujące się w ostrej formie przez minimum trzy lata. Konsekwencją przedmiotowego zdarzenia u powoda było podjęcie długoterminowego leczenia psychiatrycznego w trybie ambulatoryjnym, obniżenie jakości funkcjonowania w zakresie załamanej systemu rodzinnego, czego efektem było wystąpienie i nasilenie objawów depresyjnych i nerwicowych. Nie można jednoznacznie wykluczyć, że fakt zaistnienia przedmiotowego zdarzenia nie miał wpływu na obniżenie odporności organizmu powoda, czego konsekwencjami są aktualne choroby, potwierdzone okazanymi przez powoda kartami informacyjnymi leczenia szpitalnego. Fakt istnienia tzw. żałoby patologicznej wraz ze współtowarzyszącymi zaburzeniami psychicznymi, upoważnia do stwierdzenia uszczerbku na zdrowiu w rozumieniu psychologicznym. Śmierć osób bliskich i najbliższych wywołała u powoda L. D. ponad normalną reakcję żałoby po śmierci osoby najbliższej. Tym samym reakcja żałoby przekroczyła normy czasowe, tj. 12 miesięcy i wywołała skutki psychiczne o charakterze zaburzeń psychicznych (depresja i współtowarzyszące).

Dowód: historia choroby A. Ż. k. 160-175; historia choroby A. D. (1) k. 262-264; opinia sądowo-psychologiczna powódki A. Ż. k. 375- 380; opinia sądowo-psychologiczna powoda M. Ż. (1) k. 381-386; opinia sądowo-psychologiczna powoda T. Ż. k. 387-391; opinia sądowo- psychologiczna powoda A. D. (1) k. 392-396; opinia sądowo-psychologiczna powoda L. D. k. 397-401; historia choroby powoda L. D. k. 402-403; opinia sądowo-psychologiczna uzupełniająca powódki A. Ż. k.438-441.

Przy ocenie materiałów sprawy Sąd kierował się zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 kpc. Sąd oparł się na zeznaniach powodów oraz świadka A. H., które to osoby zeznawały w sposób wyczerpujący i rzetelny, zatem brak było podstaw do odmówienia ich zeznaniom waloru wiarygodności.

Sąd oparł się także na dowodach z dokumentów, w tym na opinii biegłego psychologa. Przedstawionym dokumentom oraz informacjom w nich zawartym Sąd dał wiarę w całości, jako że sporządzone zostały one przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności, a zgodność ich treści z rzeczywistym stanem faktycznym nie została przez strony zakwestionowana w toku procesu.

Ponadto Sąd w całości podzielił wywody i wnioski wydanych w sprawie opinii biegłego psychologa. Opinie te zawierają bowiem wyczerpującą analizę stanu zdrowia psychicznego powodów. Są one jednocześnie spójne i logiczne.

Sąd zaważył, co następuje:

W ocenie Sądu żądanie pozwu jest w zasadniczej części uzasadnione.

Powodowie opierają swoje żądanie na mocy art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc. Dopuszczalność zasądzenia zadośćuczynienia najbliższym członkom rodziny zmarłego za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3.08.2008 r. na podstawie powołanych przepisów, potwierdził Sąd Najwyższy w uchwałach z dnia 22.10.2010 r. o sygn. akt III CZP 76/10 oraz z dnia 13.07.2011 r. o sygn. akt III CZP 32/11. Sąd Najwyższy stwierdził m.in., że spowodowanie śmierci osoby bliskiej przez osobę trzecią stanowi naruszenie dobra osobistego najbliższych członków rodziny zmarłego, w postaci prawa do życia w związku małżeńskim, posiadania ojca, życia w pełnej rodzinie, w której mąż matki jest ojcem jej dzieci. Ponadto przyjął, że szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie prawnej przewidzianej w art. 24 § 1 kc. Zatem w przypadku śmierci osoby

bliskiej, art. 448 kc stanowi podstawę do roszczenia o przyznanie zadośćuczynienia w odniesieniu do zdarzeń mających miejsce przed dniem, w którym zaczął obowiązywać art. 446 § 4 kc, wprost przewidujący prawo do zadośćuczynienia za krzywdę związaną ze śmiercią najbliższego członka rodziny.

Zmarły S. Ż. (1) był najstarszym synem A. i M. Ż. (1), bratem T. Ż., wnukiem M. Ż. (2) i L. D. oraz siostrzeńcem A. D. (1) (brat A. Ż.). Zmarłe A. D. (2) oraz B. S. były siostrami A. Ż. i A. D. (1), szwagierkami M. Ż. (1), ciotkami T. Ż. oraz córkami L. D.. Wobec tego powodowie niewątpliwie są legitymowani do domagania się zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną, w wyniku śmierci najbliższych im osób, krzywdę. W niniejszej sprawie mamy do czynienia ze współuczestnictwem formalnym po ich stronie.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 02.06.2000 r. (sygn. akt IX Ka 138/00) A. S. został uznany za winnego tego, że nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, na skutek czego pasażerowie pojazdu B. S., A. D. (2) i S. Ż. (1) ponieśli śmierć na miejscu zdarzenia w wyniku utonięcia, tj. czynu z art. 177 § 2 kk, przez co orzeczono wobec niego karę 2 lat pozbawienia wolności. Zgodnie zaś z art. 11 kpc ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Dlatego też Sąd nie weryfikował wynikających z wyroku z dnia 02.06.2000 r. ustaleń Sądu Okręgowego w Kielcach.

Z uwagi na to, że źródłem roszczenia o zadośćuczynienie był czyn niedozwolony, zobowiązany do zaspokojenia roszczeń powodów był sprawca wypadku lub ubezpieczyciel. Zgodnie z dyspozycją § 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 1992 r. (DZ. U nr 96 poz. 475 z 1992 r. z późn. zm.), czyli aktu prawnego obowiązującego w dacie szkody, do obowiązkowych ubezpieczeń należy ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z ruchem tych pojazdów. Zakres ochrony ubezpieczeniowej reguluje § 10 w/w aktu, mocą którego z ubezpieczenia OC przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierowca pojazdu mechanicznego są zobowiązani- na podstawie prawa- do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Zaś odpowiedzialność ubezpieczyciela stanowi pochodną odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody. Stosownie do art. 822 § 4 kc uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela.

Wobec powyższego nie sposób podzielić poglądu strony pozwanej, iż umowa obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego (sprawcy wypadku) nie obejmuje odpowiedzialności z tytułu naruszenia dóbr osobistych przez sprawcę wypadku. Zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem doktryny, jak i orzecznictwem art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia), który jest de facto powtórzeniem § 10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 1992 r. w żadnym razie nie wyłącza możliwości dochodzenia zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych od ubezpieczyciela, gdyż jest to roszczenie pieniężne o charakterze majątkowym związane ze śmiercią osoby poszkodowanej. A więc roszczenie wypełnia dyspozycje przepisu § 10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 1992 r. Takie stanowisko potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r. o sygn. akt IV CK 307/09, który to w treści uzasadnienia stwierdził, że ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej obejmuje również odpowiedzialność za naruszenie dobra osobistego w postaci utraty relacji z członkiem rodziny.

Ponadto kwestią sporną był rozmiar doznanej przez powodów krzywdy, a co za tym idzie wysokość należnego zadośćuczynienia. W wyniku poczynionych ustaleń, pozwany przyznał na rzecz:

- powódki A. Ż. odszkodowanie tytułem znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej oraz zwrotu kosztów pogrzebu w łącznej kwocie 20.800 zł;

- powoda M. Ż. (1) odszkodowanie tytułem znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej oraz zwrotu kosztów pogrzebu w łącznej kwocie 11.324 zł;
- powoda L. D. zwrot kosztów pogrzebu w łącznej kwocie 16.698 zł.

W pozostałym zakresie pozwany odmówił powodom wypłaty, ponieważ ubezpieczyciel nie uznał roszczeń strony powodowej w tym zakresie za zasadne.

Jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 stycznia 2001 r., sygn. akt: II KKN 351/99 „Stosownie do art. 445 § 2 kc zadośćuczynienie winno być „odpowiednie”. Ustalenie, jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest „odpowiednia”, z istoty należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. W postępowaniu kasacyjnym zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalania tego zadośćuczynienia. W ramach kontroli kasacyjnej nie jest natomiast możliwe wkraczanie w sferę swobodnego uznania sędziowskiego.” (Prok. i Pr. (wkładka) 2001, nr 6, s. 11, LEX nr 51452). Pojęcie „sumy odpowiedniej” użyte w art. 445 § 1 kc w istocie ma charakter nieookreślony, niemniej jednak w judykaturze wskazane są kryteria, którymi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Jednocześnie wysokość ta nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być „odpowiednia” w tym znaczeniu, że powinna być - przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego - utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (vide wyrok SN z dnia 28.09.2001 r., III KKN 427/00).

W odniesieniu do żądania zadośćuczynienia wskazać należy, że chodzi tu o krzywdę (szkodę niemajątkową) ujmowaną jako cierpienie fizyczne, a więc ból i inne dolegliwości oraz cierpienia psychiczne, to jest ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi, jak również ujemny niematerialny wpływ na dotychczasowe życie pokrzywdzonego. Zadośćuczynienie pieniężne ma na celu przede wszystkim złagodzenie doznanych cierpień fizycznych i psychicznych, a także cierpień mogących pojawić się w przyszłości. W orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że zadośćuczynienie winno mieć charakter całościowy i stanowić rekompensatę pieniężną za doznaną krzywdę, w konsekwencji czego nie może mieć ono charakteru symbolicznego. Roszczenie to nie ma na celu wyrównywać straty poniesionej przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Ma także na celu złagodzić cierpienia wywołane utratą osoby bliskiej oraz kompensować zakłócenie dobra osobistego jakim jest prawo do życia w pełnej rodzinie.

Wskutek śmierci najbliższych członków rodziny doszło do naruszenia dóbr osobistych powodów w postaci prawa do niezakłóconego życia rodzinnego, obejmującego szeroko rozumiane więzi pomiędzy członkami rodziny, w tym prawo do życia w pełnej rodzinie, prawo do uzyskiwania pomocy i oparcia w rodzinie. Przy ocenie rozmiaru krzywdy powodów Sąd wziął pod uwagę okoliczności osobiste, dotyczące ich sytuacji oraz relacje powodów ze zmarłymi członkami rodziny, które pozwoliły przeanalizować charakter doznanego przez stronę powodową niemajątkowego uszczerbku. Sąd przy ustalaniu: więzi między powodami a zmarłymi, doznanej krzywdy w wyniku ich śmierci oraz ustalaniu konsekwencji, jakie wywołała śmierć osób najbliższych w ich życiu codziennym, oparł się na wiarygodnych zeznaniach strony powodowej, a także na opiniach biegłego psychologa. Niewątpliwie powodowie, a zwłaszcza A. Ż., M. Ż. (1), T. Ż. i L. D., doświadczyli krzywdy i traumy psychicznej wskutek śmierci najbliższych. Śmierć tak bliskiej osoby wywołuje traumatyczne przeżycie w psychice każdego człowieka.

Szczególną stratę poniosła powódka A. Ż., która straciła swojego najstarszego syna, gdy ten miał zaledwie 7 lat oraz dwie bliskie jej siostry. Powódka wraz ze śmiercią dziecka i rodzeństwa straciła cel życia i nadzieję na spokojne życie, bowiem zarówno syn, jak i siostry, z pewnością w dalszych latach zwiększali jej poczucie bezpieczeństwa, a ich obecność wiązałyby się z pomocą w codziennym życiu i różnego rodzaju świadczeniami osobistymi, zwłaszcza na stare lata. Wskazać również należy, iż w następstwie traumatycznych wydarzeń znacznemu pogorszeniu uległ stan kondycji psychicznej powódki. Zaraz po śmierci syna i sióstr powódka nie była w stanie normalnie funkcjonować, przez długi czas nie mogła otrząsnąć się z szoku. A. Ż. nie zdołała do tej pory skutecznie przewartościować życia

i odnaleźć się w nowej sytuacji, co jest cechą charakterystyczną dla tzw. żałoby patologicznej. Ponadto notuje się utrzymujący się, silnie obniżony nastrój wraz ze współtowarzyszącymi myślami samobójczymi i fantazjami o śmierci. Występują też współtowarzyszące zaburzenia lękowe oraz zaburzenia snu i zaburzenia jedzenia. U powódki nastąpiło pogorszenie relacji społecznych, w tym więzi małżeńskiej. Cechuje ją obwinianie siebie za zaistniałą sytuację, ma obsesje myślowe. W związku z wypadkiem u powódki konieczne było podjęcie długoterminowego leczenia psychiatrycznego i psychologicznego w trybie ambulatoryjnym wraz ze stosowaniem farmakoterapii.

Powód M. Ż. (1) w związku z wypadkiem podjął nasilone działania patologizujące jego funkcjonowanie (nadużywanie alkoholu), sytuacyjna płaczliwość. Stwierdzono u niego tendencje do uruchamiania niedojrzałych mechanizmów w zakresie radzenia sobie, diagnozuje się zaburzenia osobowości. Konsekwencją przedmiotowego zdarzenia u powoda było nadużywanie alkoholu, dysfunkcje w funkcjonowaniu systemu rodzinnego. Fakt utraty osoby bliskiej (syna) jest powiązana z załamaniem tzw. linii życia - nadużywaniem alkoholu, a wtórnie z utratą pracy w trybie dyscyplinarnym oraz wycofaniem z relacji wewnątrzrodzinnych. Diagnoza nie wykazała patologicznego zakresu w związku ze śmiercią szwagierek - A. D. (2) oraz B. S..

U powoda T. Ż. stwierdzono tendencje do dysfunkcji osobowościowej oraz reaktywności emocjonalnej (depresyjność). Konsekwencją przedmiotowego zdarzenia u powoda było załamanie systemu rodzinnego, głównie w zakresie depresji u matki i nadużywania alkoholu przez ojca, ale także w zakresie szerszego rozumienia rodziny, co prawdopodobnie wpłynęło na kształtującą się wówczas osobowość T. Ż.. Fakt utraty osoby bliskiej (brata), z którą powoda łączyła bliska więź emocjonalna oraz istnienia dysfunkcji systemu rodzinnego, mający wpływ na kształtowanie się osobowości powoda, a także utrzymujące się do nadal zaburzenia dystymiczne, czyli obniżony długotrwale nastrój o lżejszym nasileniu. Diagnoza nie wykazała patologicznego zakresu w związku ze śmiercią ciotek A. D. (2) i B. S..

Powód A. D. (1) ma zaś tendencje do uruchamiania niedojrzałych mechanizmów w zakresie radzenia sobie, diagnozuje się zaburzenia osobowości. Konsekwencją przedmiotowego zdarzenia u powoda było nadużywanie alkoholu, dysfunkcje w funkcjonowaniu systemu rodzinnego. Diagnostyka nie potwierdziła jednoznacznie, że fakt utraty osób bliskich w przedmiotowym wypadku jest jedyną i bezwzględną przyczyną dysfunkcji. Brak wskazań do zdiagnozowania żałoby patologicznej.

U powoda L. D. nadal utrzymuje się płaczliwość, zaburzenia snu, nawracające myśli. Stwierdzono się u niego pogorszenie stanu psychicznego, utrzymujące się w ostrej formie przez minimum trzy lata. Konsekwencją rozpoznawanego zdarzenia u powoda było podjęcie długoterminowego leczenia psychiatrycznego w trybie ambulatoryjnym, obniżenie jakości funkcjonowania w zakresie załamanego systemu rodzinnego, czego efektem było wystąpienie i nasilenie objawów depresyjnych i nerwicowych. Śmierć osób bliskich i najbliższych wywołała u powoda L. D. ponad normalną reakcję żałoby po śmierci osoby najbliższej. Tym samym reakcja żałoby przekroczyła normy czasowe, tj. 12 miesięcy i wywołała skutki psychiczne o charakterze zaburzeń psychicznych (depresja i współtowarzyszące).

M. Ż. (1) po śmierci wnuka był roztrzęsiony i silnie zestresowany. Nawiedzają go przykre wspomnienia, brakuje mu wnuka, którego bardzo kochał. Nie korzystał z pomocy lekarza, ale do dnia dzisiejszego ubolewa nad śmiercią wnuczka. Tęskni za ich wspólnymi zabawami i wędrownkami. Pomimo odległości w jakiej mieszka od reszty powodów, stara się kilka razy do roku przyjechać w odwiedziny i odwiedzić groby zmarłych.

Bezpośrednio przed wypadkiem sytuacja rodzinna powodów była ustabilizowana. Rodzina zamieszkiwała blisko siebie i utrzymywała ścisłe więzy rodzinne. Zmarłe A. i B. wydatnie pomagały członkom rodziny w codziennych obowiązkach oraz w opiece nad dziećmi. Zaś S. Ż. (1) był uwielbiany przez członków rodziny, każdy się o niego troszczył i po części wychowywał. Tworzyli oni zgodną i mocną emocjonalnie związaną rodzinę.

Przesłankami dochodzenia zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą ze śmierci najbliższego członka rodziny są zdarzenia powodujące śmierć najbliższego członka rodziny, zaistnienie krzywdy oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem a krzywdą. W niniejszej sprawie poza sporem pozostaje fakt, iż powodowie stracili członków rodziny wskutek wypadku komunikacyjnego z dnia 11.08.1997 r., a także że zdarzenie to stanowiło dla nich krzywdę. Kwota

zadośćuczynienia winna być odpowiednia, to znaczy rekompensować doznaną krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie oraz ból po stracie osoby bliskiej. Należy mieć przy tym na względzie m. in. bliskość kontaktu danego członka rodziny ze zmarłym, stopień łączących ich uczuć, cierpienie psychiczne, poczucie krzywdy, osamotnienia i bezsilności wobec trudności życiowych, pozbawienie oparcia w osobie bliskiej. Podkreślić należy, że tragiczna śmierć członków rodziny spowodowana była nagannym działaniem kierowcy pojazdu i bezpośrednio dotknęła sfery dóbr osobistych strony powodowej. Okoliczności wypadku wskazują na bezprawność i znaczny stopień nasilenia winy sprawcy, a co za tym idzie silny stopień naruszenia dóbr osobistych. Sprawca zdarzenia decydując się na złamanie powszechnie obowiązujących przepisów powinien się liczyć z możliwością i koniecznością przewidywania skutków swojego nieprawidłowego postępowania, zarówno tych mniej, jak i dalej idących. Przesłanką do zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych nie jest bowiem wyłącznie wina umyślna lub rażące niedbalstwo sprawcy. Wysokość kwoty jest zależna od stopnia naruszenia określonego dobra (vide wyrok SN z dnia 24.01.2008 r., I CSK 319/07).

Należy jednocześnie podkreślić, że w latach 60-tych ubiegłego stulecia w orzecznictwie ukształtował się pogląd, iż wysokość zadośćuczynienia powinna być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (vide orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24.06.1965 r. I PR 203/65). Jego konsekwencją – na co wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30.01.2004 r. I CK 131/03, była utrzymująca się tendencja do zasądzenia skromnych sum tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W ostatnich jednak latach Sąd Najwyższy, w dążeniu do przełamania tej tendencji, w swoich orzeczeniach wielokrotnie podkreślał, że ze względu na kompensacyjny charakter zadośćuczynienia jego wysokość musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, adekwatną do warunków gospodarki rynkowej. Zwracał uwagę, że nietrafne jest posługiwanie się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia jedynie określonymi jednostkami przeliczeniowymi w postaci najniższego lub średniego wynagrodzenia pracowniczego. Nawiązując do praktyki zapoczątkowanej orzeczeniem z dnia 24.06.1965 r. I PR 203/65, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30.01.2004 r. I CK 131/03 podkreślił, że powołanie się przy ustalaniu zadośćuczynienia na potrzebę utrzymania jego wysokości w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia (vide wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11.10.2002 r. I KKN 1065/00, z dnia 10.02.2004 r., IV CK 355/02, z dnia 27.02.2004 r. V CK 282/03, z dnia 28.06.2005 r. I CK 7/05, z dnia 10.03.2006 r. IV CSK 80/05, z dnia 9.11.2007 r. V CSK 245/07 i z dnia 28.01.2010 r. I CSK 244/09).

Odnosząc sytuację powodów do ich sytuacji sprzed wypadku, w którym zginęli ich najbliżsi członkowie rodziny, były to osoby:

- o uporządkowanym życiu prywatnym,
- szczęśliwe – cieszyły się dobrymi relacjami rodzinnymi,
- o stabilnej sytuacji socjalnej,
- o wysokim poczuciu bezpieczeństwa socjalnego i rodzinnego,
- patrzącymi w przyszłość optymistycznie i zakładającymi postęp w sprawach rodzinnych.

Po wypadku i śmierci członków rodziny strona powodowa:

- straciła bezpieczeństwo socjalne,
- przyszłość, zwłaszcza A. Ż., nie jest już tak optymistyczna i ciężko jej zakładać, że w jej życiu będzie progres,
- ból wywołany nagłą śmiercią osoby najbliższej pozostawił trwałe ślady w ich psychice.

Jak wynika z powyższych rozważań, powodowie doznali nie tylko krzywdy psychicznej, ale ich sytuacja uległa zmianie pod względem także materialnym (pogorszenie u powodów A. i M. Ż. (1)). Zwrot „znaczące pogorszenie sytuacji

życiowej” należy przy tym odczytywać nie tylko w materialnym aspekcie zmienionej sytuacji bliskiego członka rodziny zmarłego, jak podkreśla to strona pozwana, ale w szerszym kontekście, uwzględniającym przesłanki pozaekonomiczne określające tę sytuację. Do tych ostatnich niewątpliwie zaliczyć należy utratę oczekiwania przez osobę poszkodowaną na pomoc i wsparcie członka rodziny, których mogła ona zasadnie spodziewać się w chwilach wymagających takich zachowań, cierpienie związane z utratą osoby bliskiej i osłabienie aktywności życiowej oraz motywacji do przezwycięzania trudności życia codziennego, pogorszenie stanu zdrowia w następstwie cierpienia i poczucia krzywdy z powodu utraty bliskiej osoby. Dlatego też wszystkie te okoliczności muszą być brane pod uwagę przy określaniu należnego uprawnionemu „stosownego odszkodowania” (vide wyrok SN z dnia 16.04.2008 r. V CSK 544/07, wyrok SN z dnia 26.11.2010 r. IV CSK 170/10).

Biorąc wszystkie okoliczności pod uwagę Sąd doszedł do wniosku, iż:

1. na rzecz powódki A. Ż.:

- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) w kwocie 80.000 zł,
- odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) w kwocie 10.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry A. D. (2) w kwocie 30.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry B. S. w kwocie 30.000 zł,

2. na rzecz powoda M. Ż. (1):

- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) w kwocie 80.000 zł,
- odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej w związku ze śmiercią syna S. Ż. (1) w kwocie 10.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią szwagierki A. D. (2) w kwocie 10.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią szwagierki B. S. w kwocie 10.000 zł,

3. na rzecz powoda T. Ż.:

- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią brata S. Ż. (1) w kwocie 50.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią ciotki A. D. (2) w kwocie 15.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią szwagierki B. S. w kwocie 15.000 zł,

4. na rzecz powoda L. D.:

- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią wnuka S. Ż. (1) w kwocie 20.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią córki A. D. (2) w kwocie 50.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią córki B. S. w kwocie 50.000 zł,

5. na rzecz powoda A. D. (1):

- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry A. D. (2) w kwocie 25.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry B. S. w kwocie 25.000 zł,
- zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostrzeńca S. Ż. (1) w kwocie 10.000 zł,

6. na rzecz powoda M. Ż. (2) zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią wnuka w kwocie 20.000 zł,

są kwotami nie tylko adekwatnymi do doznanych krzywd, ale też i właściwie odzwierciedlającymi ich rozmiar oraz uwzględniającymi znacznie pogorszoną sytuację materialną powodów: A. i M. Ż. (1). Nadto są to kwoty, które – co do wartości ekonomicznej – pozwolą na rekompensatę u powodów utraty: poczucia bezpieczeństwa, optymistycznej wizji przyszłości, stabilizacji życiowej, emocjonalnej więzi z bliskimi członkami rodziny oraz stratę osoby najbliższej.

Powyższe sumy zostały przyznane z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2013r.

Ponad zasądzoną kwotę Sąd oddalił żądania powodów jako nieuzasadnione. Nie bez znaczenia bowiem dla niniejszej sprawy jest to, że od śmierci najbliższych osób minęło już 18 lat. Jakkolwiek śmierć bliskiej osoby, zawsze wywołuje przykre emocje i zaburza życie rodzinne, to niewątpliwie nie jest to odbierane równie silnie, jak w ciągu kilku lat po śmierci najbliższych. Choć wpływ czasu nie zatarł całkiem negatywnych odczuć związanych ze śmiercią członków rodziny, to jednak złagodził skutki żaloby u większości powodów. Sąd nie neguje faktu, że powodowie odczuli śmierć najbliższych członków rodziny jako utratę poczucia bezpieczeństwa. Jednakże należy podkreślić, że nie zostali oni całkiem sami- mają bowiem oparcie i opiekę w pozostałych członkach najbliższej rodziny. W ocenie Sądu niewątpliwym jest, że dla rodziny śmierć bliskich, szczególnie nagła i dramatyczna jest zazwyczaj źródłem wielkiej traumy, a co za tym idzie bólu i cierpienia wpływających destrukcyjnie na życie dotkniętej nimi osoby. Jest rzeczą oczywistą dla Sądu, że niemożliwym jest dokonanie wyceny bólu, rozpacz i cierpienia rodziny, zwłaszcza rodziców po stracie dziecka. Wobec tego ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd wziął również pod uwagę dramatyzm doznań powodów, ich poczucie osamotnienia, a także cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, ich wiek oraz sytuację osobistą. Ponadto Sąd uwzględnił rolę jaką dla nich odgrywały zmarłe osoby, a mianowicie, iż byli oparciem psychicznym, radością i pociechą. Rodzina zawsze mogła liczyć na A. D. (2) i B. S., a małoletni S. Ż. (1) był ukochaną pociechą rodziny. Powodowie nadal nie potrafią pogodzić się ze śmiercią najbliższych członków rodziny. Nadal odczuwają ból i cierpienie. Faktem jest, że większość z nich musiała korzystać z pomocy psychiatrycznej czy psychologicznej, aby poradzić sobie z przeżywaną traumą. Sąd uznał, że zwłaszcza u powódki A. Ż. w związku z przeżywaniem śmierci syna i siostr pogorszeniu uległ jej stan zdrowia. Przeżyta trauma miała także prawdopodobnie wpływ na obniżenie odporności organizmu powoda L. D., przez co teraz boryka się on z problemami zdrowotnymi. Również u powoda T. Ż. w związku ze śmiercią brata doszło do nieprawidłowości w rozwoju jego osobowości i dystymii. Wydane przez biegłego opinie psychologiczne wskazują, że powodowie doznali zaburzeń adaptacyjnych wykraczających poza obraz klasycznej żaloby.

Orzekając zaś co do daty przyznania prawa do odsetek w zakresie zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze, że zakład ubezpieczeń odpowiadający za sprawcę wypadku komunikacyjnego z tytułu odpowiedzialności cywilnej dopuszcza się zwłoki, jeżeli nie spełnia świadczenia na rzecz poszkodowanego w terminie 30 dni, licząc od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 roku, sygn. akt V CKN 1331/00). Obowiązek zaspokojenia roszczenia o zadośćuczynienie z tytułu śmierci w wyniku wypadku komunikacyjnego nie staje się wymagalny dopiero z datą wydania uwzględniającego to roszczenie wyroku sądowego, lecz z chwilą wezwania dłużnika do jego zaspokojenia (art. 455 k.c.). W przypadku zaś, gdy odpowiedzialność za wyrządzoną przez sprawcę szkodę ponosi zakład ubezpieczeń, ma on obowiązek spełnić świadczenie w ciągu trzydziestu dni od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku (art. 817 § 1 k.c.), chyba że wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia okaże się niemożliwe, w takim przypadku, jak stanowi § 2 art. 817 k.c., świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część świadczenia ubezpieczyciel powinien spełnić w terminie przewidzianym w § 1. Biorąc wobec tego pod uwagę, że pozwany pismem z dnia 18 stycznia 2013 r. odmówił wypłaty zadośćuczynienia powodom, wskazując że w przypadku braku akceptacji stanowiska ubezpieczyciela przysługuje im prawo dochodzenia roszczeń na drodze sądowej, Sąd uznał, że pozwany pozostaje w zwłóce od daty 20 stycznia 2013 r.

W niniejszej sprawie każdy z powodów domagał się łącznie: kwoty 200.000 zł (A. Ż.), kwoty 160.000 zł (M. Ż. (1)), kwoty 90.000 zł (T. Ż.), kwoty 30.000 zł (M. Ż. (2)), kwoty 150.000 zł (L. D.), kwoty 80.000 zł (A. D. (1)).

Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów łącznie: kwotę 150.000 zł (A. Ż.), kwotę 110.000 zł (M. Ż. (1)), kwotę 80.000 zł (T. Ż.), kwotę 20.000 zł (M. Ż. (2)), kwotę 120.000 zł (L. D.), kwotę 60.000 zł (A. D. (1)).

Wobec powyższego roszczenie każdego z powodów zostało uznane w wysokości: 75% (A. Ż.), 69% (M. Ż. (1)), 89% (T. Ż.), 67% (M. Ż. (2)), 80% (L. D.), 75% (A. D. (1)).

W konsekwencji w oparciu o treść art. 100 kpc Sąd zasądził tytułem kosztów procesu na rzecz:

powódki A. Ż. kwotę 3.608,50 zł,

powoda M. Ż. (1) kwotę 1.374,50 zł,

powoda T. Ż. kwotę 3.617,00 zł,

powoda L. D. kwotę 3.670,20 zł,

powoda A. D. (1) kwotę 1.808,50 zł,

powoda M. Ż. (2) kwotę 1.763,50 zł

Ponadto na podstawie art. 100 zd. 2 kpc, Sąd nakazał pobrać od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 26.191,74 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowy. Na podstawie zaś art. 113 § 2 i 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28.07.2005 r. (Dz. U. 2010r., Nr 90. poz. 594 tj. ze zm.), Sąd odstąpił od obciążenia powodów resztą nieuiszczonych kosztów sądowych.

R., dnia 09 kwietnia 2015r. SSO Katarzyna Banko